

# LABOR et EDUCATIO

## nr 5/2017

---

Izabella Kust

Wyższa Szkoła Menedżerska w Warszawie

---

Konferencja Naukowa  
**„Nauczyciel wspierający i wspierany.  
Rola umiejętności interpersonalnych w pracy nauczyciela”**  
16 grudnia 2016 r., Warszawa

W dniu 16 grudnia 2016 r. odbyła się w Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie Konferencja Naukowa – *Nauczyciel wspierający i wspierany. Rola umiejętności interpersonalnych w pracy nauczyciela.*

Powitania uczestników konferencji dokonał Rektor APS im. Marii Grzegorzewskiej w Warszawie prof. zw. dr hab. Stefan Michał Kwiatkowski, który podkreślił znaczenie nauczyciela we współczesnej szkole. Profesor zwrócił uwagę na dynamikę i złożoność procesu zmian następującego na świecie, a powodującego potrzebę wspomaganie ucznia w rozwoju, co z kolei przesądza o szczególnej roli nauczyciela. Jednocześnie następujące zmiany powodują konieczność wspomaganie nauczyciela w profesjonalnym podejmowaniu wyzwań, jakie niosą owe zmiany. „Jednak nadal największymi problemami, przed jakimi stoją nauczyciele angażujący się w interakcje konieczne dla zaspokojenia potrzeb poszczególnych uczniów i osiągnięciem przez nich dobrych wyników są czas, chęć i wsparcie” (Day, 2008, s. 285).

Wprowadzenia w problematykę konferencji dokonała prof. dr hab. Renata Siemieńska-Żochowska – Kierownik Katedry Socjologii Zmiany Społecznej APS.

Konferencja przebiegała w ramach trzech sesji:

- Sesja psychologiczna,
- Sesja socjologiczna,
- Sesja pedagogiczna.

W *Sesji psychologicznej* wygłoszono następujące wystąpienia:

*Predyspozycje czy nabyte kompetencje? Co decyduje o sukcesie w zawodzie nauczyciela?* – dr hab., prof. UŁ Grażyna Poraj, Uniwersytet Łódzki

*Asystent edukacji romskiej – osoba wspierająca i wymagająca wsparcia* – dr hab., prof. APS Barbara Weigl, Akademia Pedagogiki Specjalnej

*Uczenie o trudnej historii – o wspierającej roli nauczyciela w nauczaniu o wojnie, ludobójstwach i Holokauście* – dr hab., prof. UW Michał Bilewicz, Uniwersytet Warszawski

*Odwaga cywilna i troska – rozwój myślenia społeczno-moralnego* – Ludmiła Rycielska, Instytut Badań Edukacyjnych

*Nauczyciel XXI wieku – rola kształcenia społeczno-emocjonalnego w nabywaniu kluczowych kompetencji* – dr Stefan Tomasz Kwiatkowski, Chrześcijańska Akademia Teologiczna.

Uczestnicy sesji podjęli problematykę predyspozycji i kompetencji nauczycieli w kontekście sukcesu zawodowego oraz procesu kształtowania kluczowych kompetencji. Podjęto także w ramach tej sesji problem podejmowania przez nauczyciela złożonych problemów w procesie nauczania – np. z zakresu historii, czy też mniejszości narodowych – jego wysokiej świadomości i odpowiedzialności, koniecznej w tym procesie.

„Jakie podstawowe kompetencje – w sensie umiejętności złożonych – wyższego rzędu – są potrzebne nauczycielom, aby mogli występować w wyżej wymienionych rolach w celu realizacji wyszczególnionych funkcji, czynności i zadań wynikających z reformy systemu edukacji? Wymaga ona od nich, żeby byli wyposażeni w toku kształcenia, doskonalenia i doskonalenia w bogaty zasób wiadomości i umiejętności oraz otwarci na innowacje w swej aktywności zawodowej” (Denek, 2005, s. 107).

Następnie odbyła się *Sesja socjologiczna* w ramach, której wygłoszono następujące referaty:

*Nauczyciel w szkolnym ekosystemie: missionimpossible?* – dr hab., prof. UW Anna Giza, Uniwersytet Warszawski

*W pułapce szkolnych korytarzy – dręczenie szkolne i sposoby przeciwdziałania problemowi* – dr Agata Komendant-Brodowska, Uniwersytet Warszawski

*Standardy rozwoju (competenceframeworks) jako narzędzie profesjonalizacji nauczycieli* – Magdalena Krawczyk, Szkoła Edukacji Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności i Uniwersytetu Warszawskiego

*Zdolności interpersonalne nauczycieli a ich relacje z rodzicami uczniów* – Karolina Malinowska, Instytut Badań Edukacyjnych

*Prestiż zawodu nauczyciela a klimat szkoły i klasy* – dr Dominika Walczak, Akademia Pedagogiki Specjalnej.

W trakcie sesji referenci podjęli temat nauczyciela w aspekcie złożoności jego funkcjonowania w środowisku szkolnym. Ponadto, podjęto problematykę nauczyciela jako zawodu wymagającego profesjonalizmu oraz umiejętności interpersonalnych w kontaktach z rodzicami uczniów, które stanowią ważne elementy prestiżu zawodowego.

„W dobrze funkcjonujące szkole współtwórcami jej sukcesów wychowawczych i „nosicielami wzorów” mogą być także uczniowie i niektórzy rodzice. Niezmiernie ważny jest klimat szkoły, w którym niezbędnymi składnikami sprzyjającymi promowaniu autorytetów są: bogata oferta aksjologiczna, rozwijanie pasji poznawczych, uczenie się przez działanie, otwartość na wymianę poglądów i racji, wzajemna życzliwość i zaufanie” (Szymański, 2013, s.107).

W trzeciej sesji – pedagogicznej – referaty wygłoszono na następujące tematy:

*Status społeczny nauczyciela a ideały pedagogiczne* – dr hab., prof. APS Janusz Gęsicki, Akademia Pedagogiki Specjalnej

*„Nauczyciel wspierany” a realia pracy zawodowej* – prof. dr hab., Wanda Dróżka, Uniwersytet Jana Kochanowskiego

*Etyka troski w pracy nauczycieli. Implikacje dla edukacji nauczycieli* – prof. dr hab. Joanna Madalińska-Michalak, Uniwersytet Warszawski

*Takt pedagogiczny we współpracy nauczycieli klas integracyjnych* – dr hab., prof. APS Jarosław Michalski, Akademia Pedagogiki Specjalnej  
*Nauczyciel, Przyjaciel, Marzyciel* – Wioletta Krzyżanowska, Dyrektorka Szkoły Podstawowej nr 323 w Warszawie.

Poruszone w trakcie sesji pedagogicznej problemy ukazały wieloaspektowość postrzegania problematyki nauczyciela. Poruszony został kontekst statusu nauczyciela w wymiarze utopijnym tj. dążenia do ideału, który jest wyznacznikiem jego działań w wymiarze etyczno-moralnym. Podjęto problematykę towarzyszącą działaniom nauczycieli troski w pracy z każdym uczniem, co nierozzerwalnie łączy się z taktem pedagogicznym, który jest najlepszym świadectwem wrażliwości i empatii nauczyciela. W ramach sesji podjęto analizę procesu wpierania nauczyciela przez różnorodne podmioty: środowisko szkolne: kadre kierowniczą szkoły, nauczycieli, rodziców, ale także system nadzoru pedagogicznego oraz doskonalenia nauczycieli. Rozważania na temat nauczyciela jako przyjaciela, marzyciela czy pedagoga stały się inspiracją do refleksji uczestników sesji nad rolą nauczyciela we współczesnej szkole.

„Zawód nauczycielski należy do tych profesji, w których nie można określić końcowej postaci kwalifikacji. Rozwój wpisuje się w zawód, czego konsekwencją jest to, że nic na pewno nie można w sposób nieproblematyczny rozstrzygać. Nikt, znający materię rzeczy nie powie nam, że należy działać na pewno tak a nie inaczej. Pracę nauczyciela charakteryzuje niedookreślenie, niestandardowość, dynamiczna zmienność zdarzeń, dlatego nie poddaje się ona łatwej formalizacji” (Kwiatkowska, 2005, s. 148–149).

W panelu podsumowującym głos zabrali:

- dr Dorota Jankowska, Akademia Pedagogiki Specjalnej
- dr Rafał Bodarski, Chrześcijańska Akademia Teologiczna
- Piotr Sobolewski, The New Answer, Akademia Pedagogiki Specjalnej
- Oliwia Dudkowska, Chrześcijańska Akademia Teologiczna.

Wspólną ideą wystąpień było podkreślenie wieloaspektowości postrzegania zawodu nauczyciela, który współcześnie funkcjonuje w złożonym środowisku szkolnym. Wymaga to szczególnych umiejętności m.in. interpersonalnych, empatii, zaangażowania i wysokiej wiadomości.

Istotnym czynnikiem kreowania świadomości nauczyciela „(...) jest wizja szkoły otwartej, samorządnej i innowacyjnej. W jej tworzeniu

powinny uczestniczyć wszystkie podmioty edukacyjne. Istotną kwestią jest rozwój zawodowy nauczyciela, który zależy w znacznej mierze od jakości systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego, od jego aktywności w różnych sferach życia, od prawa do współdecydowania w podejmowaniu decyzji dotyczących siebie, uczniów, szkoły i polityki edukacyjnej. Polityka oświatowa zmierzać zatem będzie do wspomagania rozwoju zawodowego nauczycieli i szkoły jako systemu pedagogicznego i społecznego przez przedstawienie wykładni funkcji, zadań i czynności nauczycielskich, pełnienia ról społecznych, podstaw etyki zawodowej i kultury pedagogicznej. W edukacji na nauczycielskiej coraz ważniejsza staje się problematyka wartości. Kreuje to rzetelną edukację intelektualną, przygotowującą nauczycieli do doświadczania sprawstwa, współpracy i refleksji” (Szempruch, 2012).

### Literatura przedmiotu:

- Day, Ch. (2008). *Rozwój zawodowy nauczyciela. Od teorii do praktyki*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Denek, K. (2005). Kwalifikacje nauczycieli w społeczeństwie opartym na wiedzy. W: H. Moroz (red.), *Rozwój zawodowy nauczyciela*, (s. 107). Kraków: Wydawnictwo Impuls.
- Kwiatkowska, H. (2005). *Tożsamość nauczyciela. Między anomią a autonomią*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne.
- Szempruch, J. (2012). *Nauczyciel w warunkach zmiany społecznej i edukacyjnej*. Kraków: Wydawnictwo Impuls.
- Szymański, M.S. (2013). *Socjologia edukacji. Zarys problematyki*. Kraków: Wydawnictwo Impuls.

